

РУХАНИ
ЖАҢҒЫРУ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2018»
XIII Халықаралық ғылыми конференциясы

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

XIII Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2018»

The XIII International Scientific Conference
for Students and Young Scientists
«SCIENCE AND EDUCATION - 2018»

12th April 2018, Astana

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2018»
атты XIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2018»**

**PROCEEDINGS
of the XIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2018»**

2018 жыл 12 сәуір

Астана

УДК 378

ББК 74.58

Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2018» атты студенттер мен жас ғалымдардың XIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2018» = The XIII International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2018». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2018. – 7513 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-997-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 378

ББК 74.58

ISBN 978-9965-31-997-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2018

- Ақылды технологиялармен айналысатын компаниялардың бизнес-жоспарын мемлекет тарапынан қолдай отырып, ынталандыру шараларын бекіту әрі іске асыру;
- Технологиялық революциямен ілесу үшін нақты бұл саладағы мамандар санын арттыру, біліктілік деңгейін көтеру және жоғары оқу орындарындағы оқу барысын осы мәселе бойынша қайта қарастыру;
- Әрбір инновациялық технологиялар потенциалына ие компаниялардың Интернет желісіндегі өзіндік веб-сайттарын құру арқылы халық ұсыныстары мен шағымдарын электрондық нысанда қарастыру әрі халыққа хабарландыру мәселелерін электронды түрде шешу;
- Азаматтық қоғам тарапынан «Ақылды үйлер» кешендерінің салынуы мен пайдалануға берілуін бақылау үшін арнайы қоғамдық бірлестіктерді құру;
- Шетелдік белгілі компаниялар, мысалы қытайлық China State Construction Engineering, француздық VINCI, жапониялық Daiwa House Industry сияқты компаниялардың заманауи әдістерін тәжірибеде пайдалану;
- Жаңа технологиялық шешімдерді, жаңа стандарттар мен бағдарламаларды құрылыс саласында пайдалануды мемлекеттік қолдау деңгейін арттыру, құрылыс компанияларға әлемдік стандарттарды сақтауын міндеттеу.

Қолданылған әдебиеттер:

1. «Мемлекет басшысының 2018 жылғы 10 қаңтардағы «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі шаралар туралы» ҚР Президентінің 2018 жылғы 9 ақпандағы №633 Жарлығы
2. «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» ҚР 2001 жылғы 16 шілдедегі №242 Заңы
3. Ж. Мамышев. Асет Исекешев пригласил горожан к проектированию Астаны-2025
4. Количество умных домов в Европе и Северной Америке в 2016 году достигло 30,3 млн
5. А. Галиев. Умные здания в Казахстане: построить некому продать // Инженерно-технический журнал «Вестник автоматизации» №34, 2017.
6. Дорожная карта по применению новых технологий представленных на ЭКСПО-2017

КРИПТОВАЛЮТА АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ОБЪЕКТІСІ РЕТІНДЕ

**Коккузова Айдана Сериковна,
Төлегенова Ұлжан Мұхитқызы**
Aidana6k@gmail.com
U_tm@mail.ru

«Халықаралық құқық» мамандығының 2 курс студенттері.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – аға оқытушы Жаманбаева Ж.Е.

Аннотация

Мақала Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес азаматтық құқық объектілерінде криптовалютасының құқықтық мәртебесін талдауға және шет мемлекеттердің тәжірибесімен таңысуға арналған. Криптовалютаны ақша, электрондық ақша, валюталық құндылықтар, ақпарат және басқа да мүлік ретінде білу мүмкіндігі қарастырылады. Қорытынды криптовалютасын «басқа меншік», сондай-ақ азаматтық құқық объектісі ретінде қарастыру ұсынылады.

Түйінді сөздер: криптовалюта, азаматтық құқық, объект, электрондық ақша
Abstract

The article is devoted to the analysis of the legal status of the crypto currency in the system of civil rights objects under the Kazakhstan legislation to take stock of the solution of this problem in other countries. The possibility of qualifying the crypto currency as money, electronic money, currency values, information and other property is considered. The conclusion is made that it is possible to consider the crypto currency as "other property", as well as an object of civil law.

Key words: crypto currency, civil law, an object, electronic money

Криптовалютаны пайдаланатын қаржылық операциялар, яғни криптографиялық әдістерді қолдану үшін белгілі бір есептік бірлікті және тиісті деректерді беру хаттамасын қолдана отырып, әр түрлі деңгейдегі төлем жүйелерінде әлемде танымалдылық артып келеді. Ең алдымен, криптовалюта құрастыру (майнинг) және сол жолмен пайдалану негіз болатын негізгі қағидаларымен байланысты. Бұл принциптер мыналарды қамтиды:

-криптовалютаның берілуін орталықсыздандыру;

-бақылау мен реттеудің болмауы, оның ішінде мемлекет тарапынан оларды босату және айналымы;

-криптовалютаның айналымының толық ашықтығын пайдаланатын тұлғалардың анонимділігі, сонымен қатар осындай тілегі бар кез-келген тұлғаның құрылған криптономдардың айналымын (мәмілелерін) қадағалау мүмкіндігі;

-крипто валютасын құру және пайдалану үшін әкімшілік, аумақтық және саяси кедергілердің болмауы;

-белгілі бір елдің қазіргі ұлттық заңнамасымен рұқсат етілгеніне қарамастан, қандай да бір мәмілелер жасырын түрде орындалу мүмкіндігі.

Бүгінгі күні криптовалюта, соның ішінде ең танымал болып табылатын биткойн, түрлері мен шарттарына қарамастан сатып лау-сату операцияларды жүзеге асыруға келісетін тұлғалар арасындағы тауарлар мен қызметтерге ақы төлеу үшін төлем құралы ретінде пайдаланылады.

Мұндай мәмілелерге қызығушылық бірнеше елдердің криптовалюталарды толыққанды төлем құралы ретінде қарайтындығымен байланысты.

Мәселен, 2017 жылдың сәуірінен бастап Жапонияда криптовалюта төлем құралы мәртебесін алды, бірақ жапон ұлттық иені ресми ұлттық валюта болып қала берді.

Сонымен қатар, крипто валютасының құқықтық мәртебесі бойынша әртүрлі елдердің мемлекеттік құрылымдарының пікірлері бөлінеді. Кейбіреулер криптовалюта түрлерін Жапонияда сияқты төлем құралы ретінде қарастырылуы керек, ал басқалары криптовалюта - нақты мүліктік құқық объектісі деп есептейді.

Нақты осындай көзқарасты О.С.Беломытцева қолдап жүр, оның айтуы бойынша, «әлемдік қоғамдастықта реттеушілердің немесе экономикалық және заң ғылымдарының жетекші өкілдерінің биткойндер туралы пікірлері жоқ» [1].

Айта кету керек, сол мемлекеттердің ұстанымдары өзінің аумағында криптовалютаның құқықтық мәртебесіне қатысты көзқарастары мерзімді түрде өзгеріп отырады.

Мысалы, Жапония Банкі 2015 жылы Blockchain технологиясын және Bitcoin сандық валютасын шолуды қамтитын баяндама шығарылды. Осы баяндамаға сәйкес, «цифрлық валюта» - бұл әлі күнге дейін анықталмаған құрал».

Қытайда 2013 жылы Қытай Халық банкі және бірқатар министрліктер Bitcoin пайдалану тәуекелдерімен байланысты сақтық шаралары туралы бірлескен құжатты шығарды. Құжатта Bitcoin «виртуалды өнім» ретінде әрекет етеді, оның сипаты бойынша валюта емес, демек нарықта валюта ретінде пайдаланыла алмайды» деп айтылған.

Испанияда, 2014 жылға дейін, Bitcoin мәртебесі анықталмады және олар Азаматтық кодекс бойынша сандық тауарлар немесе заттар ретінде қарастырылды. Тиісінше, Bitcoin-мен жасалған мәмілелерге Азаматтық кодекстің тауар айналымы мәмілер бойынша ережелері таралады [2].

Құқықтық жағдайға осы екіжақты көзқарасты ескере отырып, қазіргі заманғы әлемдегі криптовалюталары әр елдің ұлттық заңдары үшін осы елдің аумағында оның мәртебесін нақты анықтайды. Әрине, Қазақстан Республикасының аумағында криптовалютаның

құқықтық мәртебесін талқылауы айқын болмауы оны азаматтық құқықтың объектісі болып табылмайды немесе оның өтелуіне қандай да бір кедергі келтірмейді деп айтуға болмайды.

Криптовалютаның түрлеріндегі криптомонеталарға тыйым салынса, не шектелсе де, олар еркін түрде бір адамнан екінші адамға беріледі. Бұның өзі ҚР-ның күші бар заңнамасына қайшы келеді.

Мысалы, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 116-бабына сәйкес,

1. Азаматтық құқық объектілері, егер ол айналымнан алынып тасталмаса немесе айналымға шек қойылмаса, бір адамнан екінші адамға әмбебап құқықты мирасқорлық (мұрагерлік ету, заңды тұлғаны қайта құру) тәртібімен не өзге де әдіспен еркін беріледі немесе ауысады.

2. Берілуге рұқсат етілмейтін мүліктің түрлері (айналымнан алынып тасталған) заңдарда тікелей көрсетілуге тиіс.

3. Айналымның белгілі бір қатысушысына ғана тиесілі болуы мүмкін не алынуына немесе берілуіне арнайы рұқсат бойынша (айналым қабілеттігі шектеулі) жол берілетін мүліктің түрлері заңдарда белгіленеді [3].

Дегенмен, криптовалюталардың айналымы әртүрлі мүдделі тұлғалар, соның ішінде анонимді тұлғалар IP мекенжайын табу мүмкіндігі іс жүзінде жоққа шығарылатын интернет сегменті – Darknet желілері арқылы пайдаланылуы және жүзеге асырылуы мүмкін, оның өзі тыйым салынатын заңдарды орындауын жоққа шығарады. Сонымен бірге, криптовалютаны азаматтық құқықтың тәуелсіз объектісі ретінде айқын заңдық анықтаудың жоқтығы азаматтық құқықтық қатынастарға қатысушылардың арасында туындайтын құқықтар мен міндеттемелерді айқындауға қиындық туғызатынын ескеру қажет. Бұл жағдайда криптовалютаға қатысты нормалар жоқ. Криптовалютаның тұжырымдамасын көрсететін заңнама әлі жоқ, ал осы саладағы іскерлік айналым салттары әлі қалыптаспаған.

Әрине, бұл жағдайға жол берілмейді, өйткені ол экономиканың белгілі бір саласын заңдық реттелуін қиындатады, яғни қатысушылардың өз құқықтарын қорғауға мүмкіндік бермейді. Соның ішінде: қарым-қатынастардың теңдігі, мүліктің қол сұғылмаушылығы, азаматтардың құқықтарын кедергісіз жүзеге асыруына, бұзылған құқықтардың қалпына келтірілуін қамтамасыз ету және олардың сот қорғауын кедергі келтіреді.

Криптовалюта - эмитент немесе айналымға бақылауды жүзеге асыратын орган жоқ, оның айналымы күрделі алгоритм және делдалдар немесе қадағалаушы органдар болмаған кезде тек оның пайдаланушыларының әрекеттерінен бақыланады [4].

Бұл мәселені заңдық деңгейде қарастыратын болсақ, Қазақстанда және бүкіл әлемде криптондық валютаға деген көзқарасқа қарамастан, бұл құбылыс күннен-күнге белсенді түрде дамып, жаңа қатысушыларды осы қаржылық операцияға тартады.

Шындығында криптовалюта бірнеше жыл бойы азаматтық-құқықтық нысан болғандықтан, ол бүгінгі күні төлем құралы ретінде қаралмаса, ол көптеген және, өкінішке орай, әрдайым заңды мәмілелер емес, оның нәтижесінде оның мәртебесін және мемлекет аумағында айналымды заңнамалық реттеу мәселесі шұғыл қажеттіліктің бірі болып табылады. Бұл қажеттілік криптовалютасын пайдаланудан туындайтын құқықтық қатынастарды реттеу арқылы туындайды, бұл өз кезегінде заңсыз мәмілелер санын азайтуға көмектеседі.

Осы әрекетті жүзеге асыру үшін Қазақстан Республикасының Азаматтық кодекстің үшінші бөлімінің 115 бапқа өзгерістер енгізу қажет. Азаматтық құқықтың объектілерін келесідей тұжырымдамамен айқындалады: «Мүліктік игіліктер мен құқықтарға (мүлікке): заттар, ақша, соның ішінде шетел валютасы, қаржы құралдары, жұмыс, қызмет, шығармашылық-интеллектуалдық қызметтің объектіге айналған нәтижелері, фирмалық атаулар, тауарлық белгілер және бұйымды дараландырудың өзге де құралдары мүліктік құқықтар мен басқа да мүлік жатады»[5].

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне криптовалютасының тұжырымдамасын нақты айқындайтын бапты енгізу қажет.

Мәселені шешудегі шет мемлекеттердің тәжіребесіне назар аударатын болсақ, шет мемлекеттерде криптовалютаның құқықтық мәртебені реттеудің жолдары бірдей емес. Америка Құрама Штаттарда жақында болған дауға байланысты заңсыз төлем үшін биткоиндерді пайдалануын елеулі шектеулер жасады, бірақ әр штатта құқықтық нормалардың біртекті еместігіне байланысты пайдалануын қиындатады. Қытайда криптовалюта бір кездері үлкен сұранысқа ие болды, бірақ жоғарыда айтылғандай нормалардың бірдей еместігіне байланысты, криптовалюта пайдалануың жоғарғы биліктің деңгейінде қатаң шектелген. Алайда, Канадада биткоиндерді пайдалану бүкіл ел бойынша заңдастырылған және айналымда толық көлемде қолданылады. Бұл ұсыныс сатып алу талаптарын қамтитын арнайы лицензиясы «BitLicense» берілетін болады. Жеке және заңды тұлғаларға осындай мәмілелерді жасауға рұқсат беріледі. DFS әзірлеген ережелер BitLicense лицензиясынан басқа, резервтегі қаражатты өздері инвестициялаған компанияның клиенттері сол соммада сақтауға көмектеседі [6].

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Кузнецов В.А., Якубов А.В. О подходах в международном регулировании криптовалют (BITCOIN) в отдельных иностранных юрисдикциях // Деньги и кредит. 2016. N 3. С. 20 - 29.
2. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі 1994 жылғы 27 желтоқсандағы № 268-ХІІІ.
3. Савельев А.И. Электронная коммерция в России и за рубежом: правовое регулирование. М.: Статут. 2014. С. 455.
4. Закон РК от 12 января 2007 г № 225
5. URL: <http://www.forbes.com/sites/timworstall/2014/07/19/how-to-stop-bitcoin-banking-give-it-a-bitlicense-in-new-york/>

УДК 352.1.1

БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАРДЫ ШЫҒАРУ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ БАСТАПҚЫ НАРЫҚТА ОРНАЛАСТЫРУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Қызыр Қастер Қалықұлы

kaster@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ-нің Заң факультетінің 1 курс магистранты

Ғылыми жетекшісі: з.ғ.к., доцент Умирзаков П.К.

Бағалы қағаздар қандай да бір мүліктік құқықтық қатынастың бар екенін көрсете отырып, әртүрлі азаматтық құқықтық мәмілелердің объектісі бола алады. Құжаттармен жасалатын мәмілелердің өзі азаматтық құқықтық қатынастың объектісі ретіндегі жылжымалы заттардың тәртібін реттейтін нормалардың негізінде жүзеге асырылады

Бағалы қағаздар нарығының міндеті - бағалы қағаздарды сатушылар мен сатып алушылардың көңілінен шығатын бағада инвестицияға толық қаражат жұмсауды қамтамасыз ету болып табылады.

Бұл міндеттерді шешу бағалы қағаздар нарығында қызмет етуші делдалдардың - брокерлер мен инвестициялық дилерлердің қатынасуынсыз мүмкін емес. Тек қана солар бағалы қағаздар нарығын қандай жағдайда да, қашан, қандай шартпен және қандай бағалы қағаздар шығару қажет екендігін біледі. Бұл жерде брокер бағалы қағаздарды сатушыларды сатып алушылармен кездестіріп, ол үшін комиссияндық ақы алса, ал инвестициялық дилер өз есебінен және өз атынан бағалы қағаздарды сатып ала отырып, кейінен қайта сатады. Қайта сатудан түскен түсім, оның пайдасын құрайды. Өз жұмысында брокерлік және